

NOTE BIBLIOGRAFICE

VALERIU LAZĂR, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Casa de Editura "Mureș", Târgu-Mureș, 1995, 358 p., CXXIV pl.

Adresată specialiștilor și, eventual, bibliofililor, lucrarea lui Valeriu Lazăr vine să acopere un gol bibliografic, fiind prima întreprindere de acest fel referitoare la teritoriul actual al județului Mureș. Rod al muncii și experienței științifice acumulate timp de câteva decenii de cel mai bun cunoscător al tezaurului arheologic mureșean, lucrarea prezintă un maxim interes pentru istoria noastră veche și medievală (trebuie menționat că descoperirile cu specific medieval sunt prezentate doar în măsura în care se leagă direct de descoperirile anterioare).

În vederea realizării *Repertoriului*, în 1975 a fost difuzat, în special cadrelor didactice, un *Chestionar istoric* cuprinzând 10 întrebări. După cum afirmă însuși autorul (p.18), răspunsurile primite, deși puține, au furnizat multe date noi, inedite, privind patrimoniul arheologic și istoric al județului.

După cum mărturiseste în *Introducere* (p.11), autorul și-a propus "să prezinte întreaga paletă de mărturii arheologice, atât cele provenite din descoperiri întâmplătoare, cât și cele descoperite prin cercetări, sondaje și săpături sistematice, multe din ele inedite, păstrate astăzi cu precădere în muzeele, colecțiile publice sau particulare din județ sau din afara lui".

În cea mai mare parte, metodologia utilizată pentru realizarea acestui *Repertoriu* coincide cu cea folosită și-n cazul repertoriilor publicate anterior (cele ale județelor Botoșani, Vaslui, Iași, Cluj), dar aduce, sub aspect informațional, și elemente noi. Astfel, prin codificarea localităților și a punctelor topografice cu descoperiri arheologice, *Repertoriul* poate forma o percepție corectă a patrimoniului pe care îl deține la momentul realizării lui unitatea administrativ-teritorială, precum și continuitatea populației autohtone pe plaiurile mureșene. Vestigiile arheologice sunt prezentate în detaliu (istoricul descoperirii, structura, valoarea documentară, încadrarea în epocă și cultură), din paleolitic până în faza timpurie a feudalismului românesc (sec. XII-XIII), când apar mențiunile scrise despre localitățile din județ. Și ca o notă în plus, trebuie remarcat faptul că descoperirile de excepție sunt prezentate mai pe larg decât în repertoriile anterioare, fiind specificată și contribuția autorilor la punerea lor în valoare. De asemenea, au fost reevaluate unele descoperiri mai vechi, greșit încadrate cronologic, cultural sau etnic (desigur că mai rămân destule probleme controversate, mai ales cele legate de datare și apartenență etno-culturală).

În ceea ce privește structurarea lucrării, și aici se constată modificări față de alte repertorii. Ea cuprinde două secțiuni: în prima sunt prezentate considerațiile metodologice care au stat la baza elaborării lucrării, precum și considerațiile generale privind cadrul fizico-geografic al teritoriului județului Mureș; apoi, istoricul cercetărilor și considerațiile generale de ordin arheologico-istoric. Partea a II-a cuprinde *Repertoriul* propriu-zis, cu prezentarea obiectivelor și descoperirilor arheologice pe localități și puncte topografice (în ordine alfabetică și cronologică) și rezumatul lucrării în limbile engleză, franceză și germană.

Volumul cuprinde și anexe, unde sunt prezentate localitățile care au fost codificate (Anexa A), înșiruirea alfabetică a localităților, cu primele lor menționări documentare și cu principalele denumiri pe care le-au avut în epocile feudală și modernă (Anexa B), localitățile scoase din nomenclator, prin operațiile de comasare, contopire și unire (Anexa C), localitățile cu denumirea schimbată după ultima organizare administrativ-teritorială din 1964 (Anexa D) și localitățile dispărute (Anexa E).

Lucrarea mai conține lista abrevierilor, precum și numeroase planșe reprezentând obiectivele și descoperirile arheologice, grupate pe epoci și culturi. Revenind la planșe, trebuie arătat că tipografia "Metropol" din București a omis o planșă (pl. LXXCIII), care încheia prezentarea ilustrată a seriei de depozite de bronzuri descoperite pe teritoriul jud. Mureș (depozite din Bronz D - Hallstatt B3), fapt de altfel semnalat de autorul *Repertoriului* într-un articol din revista *Târnava* (Valeriu Lazăr, *O omisiune regretabilă*, anul VI (1996), nr. 3 (39), p.12). În locul amintitei planșe, a fost inclusă o planșă cu mărturii arheologice din a doua epocă a fierului (La Tène), pl. LXXXVIII, ce conține ceramică dacică de la Lechința de Mureș și Sighișoara și brățări cu nodozități din epoca La Tène târzie de la Sighișoara și Papiu Ilarian.

Repertoriul arheologic al județului Mureș, bazat pe un material factic și informațional deosebit de bogat, este o lucrare monumentală, de referință, privind spațiul istoric și geografic prezentat, fiind încununată și cu Premiul "V. Pârvan" al Academiei Române (1995).

IULIA MOLDOVAN

VASILE URSACHI, *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad*, București, 1995, 590 p., 33 fig., 364 pl.

Apărută sub egida Institutului Roman de Tracologie, în colecția *Bibliotheca Thracologica*, lucrarea semnată Vasile Ursachi este prima monografie a unei așezări geto-dacice de tip *dava* din Moldova.

Cele opt capitole ale lucrării - I. *Introducere*, II. *Așezarea geto-dacică*, III. *Sistemul de fortificații*, IV. *Inventarul așezării*, V. *Necropola*, VI. *Cronologie*, VII. *Apartenență etnică*, VIII. *Concluzii*, sunt completate de un bogat material ilustrativ alcătuit din planurile și stratigrafia secțiunilor de la Brad și planșe cu desene și fotografii ale inventarului arheologic.

Prezentarea fizico-geografică a zonei în care se află stațiunea arheologică de la Brad explică, în bună măsură, atracția comunităților din toate timpurile pentru acest spațiu geografic. Ca o recunoaștere modernă a calităților de habitat se menționează înființarea în acest loc a unei școli de agronomie și a unei ferme pilot de către Ion Ionescu de la Brad, primul specialist român în științe agricole. Următoarele pagini ale *Introducerii* prezintă informații succinte despre rezultatele campaniilor arheologice de la Brad. Din 1963 - la un an după identificarea pe teren de către Al. Vulpe și V. Ursachi, și pînă în 1984 s-au deschis 31 de secțiuni și au fost cercetate trei morminte din necropola tumulară.